

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna števil. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglasi po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopis se ne vrača.

Reklamacije so poštne
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Niste se varali!

Mnogo je po Sloveniji sodrugov, ki so v splošni zmedbi med delavstvom polagali še svoj poslednji up na strokovne organizacije. Velikokrat smo slišali vzklrike; da so le strokovne organizacije v stanju razčistiti položaj in zopet zbrati zbegane množice v eno veliko enoto.

Plenarna seja Strokovne komisije, ki se je vršila preteklo nedeljo je pokazala, da se ti sodrugci niso varali. Strokovne organizacije bodo tudi v bodoče korakale svojo ravno smer in skušale blagodejno vplivati tudi na ostale panoge delavskega gibanja.

Konstrukcija strokovnih organizacij je tako zgrajena, da v njih ni mogoče voditi niti sektaške niti korupcijske politike. V strokovnih organizacijah ni posamezniku nikdar mogoče, da bi odločeval kakor bi se njemu zljubilo, temveč je brezpozorno navezan na sklepe odborov in na kontrolo članstva.

Iz teh vzrokov se tudi v strokovnih organizacijah niso dogajale zlorabe radi katerih bi zgubilo članstvo vanje zaupanje. Bili so pač časi, ko radi skromnega aparata ni bilo knjigovodstvo tako urejeno, da bi se dalo poslovanje z vso strogostjo kontrolirati, zato se je takrat pojavilo tudi precejšnje nezaupanje.

Vendar je demokratična ustava, ki jo strokovne organizacije imajo in svoobodnjaški duh, ki preveča strokovne organizacije že na prvem kongresu omogočil opoziciji, da je svoje stališče tudi v tem pogledu uveljavila. In danes lahko rečemo, da mogoče nima niti davčna oblast svojih knjig in blagajne v takem vzornem redu, kot jih ima Strokovna komisija. S tem je pa tudi vzrok za nezaupanje odpadel, in strokovne organizacije stoje zopet na svojem zelezobetonskem temelju.

Bilanca za l. 1923, ki je bila plenarna seja predložena in katera bo v najkrajšem času razmnožena in odposlana na posamezne organizacije nam kaže, da smo letos dobro gospodarili. List »Delavec«, katerega smo z novim letom 1923 povečali v obliki ne, da bi ga podražili je ostal celo leto aktiven tako, da

ima celo 14 tisoč dinarjev prebitka. Na drugi strani je bil pa aparat S. K. vsled premajhne kvote in vsled ogromnega povišanja železniških in poštne tarifov mnogo trpel. Vendar je pribitek »Delavca« in pribitek »Delavskega kalendarja« pripomogel da so bile te težave premagane in da izkazuje celotna bilanca še celo 3 tisoč dinarjev prebitka.

Težka mora leži le še v starih dolgih, ki jih je sedanja S. K. še od prejšnje podedovala in jih mora seveda prej ali slej plačati.

Z naraščanjem vrednosti dinarja obstoja sedaj nevarnost da bomo morali ta stari dolg, ki je bil napravljen še v slabi valuti, sedaj v dobri valuti plačati. Zato je treba, da se tega dolga, kar v najkrajšem času znebimo. Za to smo mislili, da bi do tedaj izhajal »Delavec« 14 dnevno, zaračunalo bi se mu pa, dokler ta dolg ni poplačan dvojno ceno za izvod. Ta naš predlog je bil pa z večino odklonjen. Posamezni delegati so navajali, da so sedaj ravno najugodnejši časi, da se strokovne organizacije razširijo, zato pa potrebujemo list tedenski. Ti ozirali so privedli do sklepa, da se bo do tedaj, da bo stari dolg plačan povišala cena listu od 60 na 80 par. Čim bo dolg poplačan bo cena listu zopet zmanjšana.

Bilanca S. K. je pokazala, da so strokovne organizacije tudi pri svojem gospodarstvu silno solidne, sklep pa da se stari dolg nemudoma poplača kaže, da je v strokovnih organizacijah dovolj trdne volje tudi končno veljavno obracunati z neveselo preteklostjo.

Glede smeri in taktike se je vršila tudi nad vse živahna in koncentrirana debata, ki je pokazala, da imajo strokovne organizacije kljub politični razcepljenosti enotno ideologijo, ki jih bo ohranila tudi v bodoče enotne in ki bo sčasoma ozdravila celoten delavski pokret. O stvari bomo še obširneje pisali, zaenkrat pa končujemo z zatrdilom: oni, ki so položili svoj poslednji up na strokovne organizacije se niso prevarali.

Brezposelnost.

Fran Erjavec:

Uspehi racionarnega kapitalističnega režima, ki vihti svoj teroristični bič nad Jugoslavijo že peto leto, se kažejo na vsej črti. Propada javna varnost in javna uprava, propadajo trgovine, obrt in industrija, propadajo celi sloji prebivalstva, z eno besedo: propada vse in povsod se kažejo vedno večji znaki, naraščajo panperizacije v korist navadno, versko strankarsko in socialno privilegiranimu krogu, ki se zbira okrog skrbno izbranih vlastodržcev. Najvažnejši problem za delavstvo, ki ga porajajo te razmere, je naraščajoča brezposelnost, ki grozi že v bližnji bodočnosti zavzeti naravnost katastrofalni obseg.

Brezposelnost je naravna posledica današnjega gospodarskega in socialnega reda, zato je docela odpravili ne bodo nobeni dekreti in zakoni. Po vojni se je pa pojavila v doslej še nepoznanem obsegu kot posledica svetovne gospodarske krize, ki jo je povzročilo dolgotrajno uničevanje vseh gospodarskih vrednot. Tudi pri nas se nismo mogli docela izogniti temu vplivu, toda kot gospodarsko še precej primitivno razvita država smo jo občutili izprva le v nektaterih panogah. Nesrečna gospo-

darska in finančna politika, ki jo vodi naša država že ves čas po vojni, je pa tako radikalno razorala vse naše gospodarsko življenje, da lahko trdimo, da smo brezposelnosti pri nas krivi v sedanji meri v prvi vrsti sami. Ta kriza, ki se posebno akutno pojavlja v zadnjih mesecih, se bo pa seveda še od dneva do dneva poslabševala, tako, da nam je računati najbrže v že v bližnji bodočnosti s pravcati katastrofami.

Ker je brezposelnost pojav, globoko segajoč v vso človeško družbo, je seveda tudi dolžnost družbe, da skrbi za žrtve svojega sedanjega ustroja. Tega so se že davno zavedle celo najkapitalističnejše urejene države ter začele organizirati sistematično skrbstvo za brezposelne. Nešteto sredstev so preizkušali, toda praksa je pokazala, da sta v delokrogu socialne politike uspešni, le dve, to je na eni strani skrbno ter sistematično organizirano posredovanje dela, na drugi strani pa podpiranje brezposelnih v obliki zavarovanja za brezposelne.

Posredovalnice za delo se je skušalo pri nas po vojni organizirati v polnem obsegu in moderni obliki, toda kmalu nastopivša reakcija je ustavila njihov

nadaljnji razvoj ter jih izročila, če ne pride kmalu radikalni preokret, neizbežnemu poginu, v kljub temu, da tvorijo one temelj in središče vsega brezposelnega skrbstva.

Vsaka, še tako dobro organizirana posredovalnica za delo bo mogla le vedno preskrbeti normalno odpomoč, to je delo, le gotovemu delu brezposelnih, dočim bodo ostali navezani na podporo. Tudi glede podpiranja brezposelnih so preizkušali v drugih državah zadnja desetletja že nebroj oblik. Največ se je poizkušalo brezposelne zaposliti s takozvanimi zasilnimi deli, ki so se pa izkazala v praksi skoro brezizjemno za manj vredna, predraga in nezadostna, ker morejo zaposliti vedno le gotov del brezposelnih in le na gotovem kraju, dočim ostane za druge še vedno nepreskrbjeno. Druga, mnogo preizkušana oblika je bila enostavno podpiranje brezposelnih z denarjem ali z živili iz javnih sredstev. Tudi ta oblika se je pokazala kot težko izvedljiva, ker zahteva, če noče biti pesek v oči, velikih denarnih sredstev ter vpliva tudi na delavstvo zelo demoralizirajoče. Kot najbolj uspešno in edino trajno sredstvo se je pokazalo pa zavarovanje za brezposelnost, ker temelji poleg vseh drugih svojih pozitivnih strani tudi na zdravem in moralnem principu samopomoči.

Zavarovanja za brezposelnost poznamo več vrst, najbolj znane sta pa zavarovanje v okviru strokovnih organizacij ter javno zavarovanje, to je občinsko, deželno ali državno. Cilj delavstva in sploh vseh zainteresiranih krogov mora biti seveda državno zavarovanje, to-

da pot do tega je povsod dolga in težavna. Zavarovanje v okviru strokovnih organizacij naleti povsod, zlasti pa še pri nas na nepremagljive ovire, ker zahteva prevelikih denarnih žrtev; ostane torej le še zavarovanje v okviru manjših samoupravnih teles, to sta predvsem občina in dežela. Zlasti komunalno zavarovanje za brezposelnost je doseglo zadnja desetletja v vseh kulturnih državah silen razmah, tako da ga danes skoro ni več večjega švicarskega, nemškega ali drugega mesteca brez občinske zavarovalnice za brezposelne.

Tudi pri nas bi bilo poleg dobro organiziranega posredovanja dela želeli čim prejšnje uredbe komunalnega zavarovanja za brezposelne, zlasti v večjih mestih (Ljubljani, Mariboru, Celju itd.), ker morejo le take komunalne zavarovalnice tvoriti prvo stopnjo do pokrajinskega in končno do državnega zavarovanja. Tehnično so pa te zavarovalnice izvedljive le tedaj, če so docela naslonjene na posamezne strokovne organizacije. Načelno je bilo torej stališče obč. svetnika I. Mihevc, in socialističnega kluba sploh, ko je šlo za podporo brezposelnih v okviru mestne občine ljubljanske popolnoma pravilno.

To bi bile nekake splošne smernice, ki naj bi dajale prave delavskim zahtevam v bližajoči se kritični dobi brezposelnosti.

Op. ur. Naprosili smo več strokovnjakov, da nam napišejo razprave, kako naj bi se priskočilo brezposelnim najizdatnejše na pomoč. Tu objavljamo ta dopis, upamo pa, da se bo razvila o tem vprašanju debata, ki bo pokazala pot za organizacijo tega problema.

Zaščita stanovanjskih najemnikov v nevarnosti.

Koncem leta 1924 bo prenehala veljavnost zakona o stanovanjih, ki je normiral, da uživajo stanovanjski najemniki posebno zakonsko zaščito.

Umevno, da so sedaj hišni posestniki in predstavniki kapitalističnega reda kot zagovorniki popolne svobode v gospodarskem življenju, na delu, da dokažejo neupravičenost in neutemeljenost podaljšanja stanovanjskega zakona. Zakaj je zaščita najemnikov slej ko prej potrebna?

Kakor pri vsakem blagu, tako velja tudi pri stanovanjih načelo, da se cena uravnava po ponudbi in povpraševanju, ker je danes potreba po stanovanjih večja, kot pa je stanovanj na razpolago, zato bi cene stanovanjem narastle tako, da bi bile za delavski razred neizmerno dragi. Ne smemo in ne moremo se udajati nobenim nadam, ne smemo verjeti nikakemu še tako vabljivemu govorniku hišnih lastnikov. Najemnine v starih hišah bi se ob svobodnem razpolaganju s stanovanji zenačile preko noči z najemnina v novih hišah. Ta porast najemnin pa bi prekomerno obremenil celotno narodno gospodarstvo in pogljal delavca, uradnika na cesto. Na drugi strani pa bi hišni lastnik tudi napravil dvojni dobiček. Poleg porasta vrednosti hiše bi z zvišano najemnino povišal svojo rento na račun delovnega ljudstva.

Priznati je seveda treba: produktivno stran stanovanjskega vprašanja so v naši izjavi zanemarjali in omalovaževali do neodpušljivih mej. Zakon o stanovanjih je sicer naložil obveznost do gradnje lastnih stanovanjskih hiš raznim podjetjem, zavarovalnicam, bankam, vendar pa ta akcija ni rodila niti

zdaleka zaželenih in morda nameravnih uspehov.

Prav tako je povsem odpovedala privatna iniciativa. Kljub temu, da uživajo lastniki novih zgradb popolno, po ničemer omejevano svobodo, vendar danes gradnja ki ni predmet privatne spekulacije ne napreduje. Vsakdo, ki ima razpoložljiv kapital ga raje nalaga v dobičkanostnejša podjetja. Kapitalistu se danes vsaka druga eksploatacija bolje izplača, zato denarja v hiše noče nalagati. Gradnje hiš po privatnih kapitalistih stanovanjski zakon v nobenem pogledu ne ovira.

Zato mora sedaj na dnevni red vprašanje: Kako oživeti stavbeno delavnost, stavbeno gibanje.

Jasno je, da je v prvi vrsti dolžna država, da gradi. Ker pa bi ta zahteva ostala le polovična, če bi normirala samo obveznost in njeno dolžnost, povečamo tudi takoj, s katerimi sredstvi naj gradi.

Socialno-politično zaščito uživajo vsi najemniki. Najemniki so danes mnogi trgovci, industrijalci, valutni spekulanti, bankirji. Dasi bi ti lahko zmagovali višje najemnine, jih vendar zakon štiti in imajo torej iz te socialno-politične zaščite svoj dobiček. Ker pa bi bilo krivično, da bi hišni posestniki pobasali zvišano najemnino v svoj žep, če bi se ta zaščita razveljavila, naj se potom posebne davščine iz tega naslova ustvari gradbeni sklad, ki bi nudil sredstva za zidavo delavskih in uradniških stanovanj.

Trgovci, ki stanuje v udobnem stanovanju plačuje danes do 400 K mesečne najemnine. Kaj bi ne bil še vedno na boljšem, kot je delavec, če bi plačal

najemnino še vedno K 400, obenem pa recimo K 800 davščine. Stanoval bi še vedno ceneje, kot pa v novi hiši. To pot bo morala ubrati naša vlada pravične in pravilne razdelitve davčne obveznosti pa je, da se večjim mestom, industrijskim centrom s posebnim zakonom prepusti, da v lastnem delokrogu nalagajo in pobirajo tako davščino. — Po tej poti bi lahko nabrali zadostnih sredstev za zidanje stanovanjskih hiš. Če bi potem posebni zakon še določil razlastitveno pravico stavbnih parcel, odredil cenejšo dobavo stavbnega materiala iz državnih gozdnih uprav itd., bi bilo z gotovostjo pričakovati, da bo stanovanjske bede, ki povzročajo bošehanje, hiranje, družinsko propadanje vendar enkrat konec. Zaeno pa bi se moralo tudi uveljaviti načelo: k investicijskim stroškom posameznih podjetij ne spadajo samo stroški za nabavo strojev in zida-

vo tovarniškega posloplja, marveč tudi stroški za preskrbo primerne stanovanj za delavske družine.

Doslej se je postavljala državna oblast v pogledu stanovanjstva precej na komodno in socialno krivično stališče.

Z zakonom je kratkoma oktroirala, da imajo njeni, to je državni nameščenici pri dodeljevanju stanovanj prvenstveno pravico. S to izjemno določbo je kršila bistvo socialno-političnega zakona. Socialno-politični zakon naj štiti onega, ki bi utrpel škodo in ki je v pogodbenem razmerju na slabšem. V tem primeru pa si državni nameščenec, zasebni nastavljenec in delavec enaki. — Socialno krivični so slučajji, ko je dobil državni nameščenec brez otrok stanovanje, propadel pa delavec s kopo otrok, zato, ker ni državni nameščenec. Delodajalec ne more in ne sme biti kriterij za socialno-politično zaščito.

Delavsko gibanje.

GRSJ o brezposelnosti. Komunistični »Centralni radniški snidikalni odbor« v Beogradu j poslal naši centralni inštan- ci GRSJ v Beogradu poziv na skupno akcijo glede brezposelnosti. Kot odgovor je poslala naša centrala naslednje pismo:

Centralnemu Radniškemu Sindikal- nemu Odboru Jugoslavije, Beograd.

Dragi sodrug!

Z ozirom na Vaš predlog glede se- stanka obojestranskih delegatov radi akcije:

1. Za omejitev brezposelnosti.
2. Za državno in občinsko interven- cijo proti posledicam brezposelnosti, ki naj bi obstojala v organiziranju zasil- nih del in podpiranju brezposelnih in
3. Za izvedbo obstoječih zakonov za zaščito in osiguranje delavcev, kakor za najširšo socialno politiko in zaščito de- lavskega razreda, je Izvrševalni odbor podpisane Saveza na svoji seji z dne 29. t. m. sledeče sklenil:

Če se oziramo na to, da je brezpo- selnost sestavni del kapitalističnega načina proizvodnje, brezposelnosti ne bo mogoče odpraviti ali preprečiti, vse dokler bo obstojal kapitalistični način proizvodnje. Vsled tega je mogoče de- lati le za lajšanje posledic brezposel- nosti. Toda za to delo je predpogoj, da je proletariatski organiziran v svojih raz- redno borbenih ekonomskih in politič- nih organizacijah. Glavni Radniški Sa- vez dela z vsem svojimi silami za or- ganiziranje delavskega razreda. In če on v tem še ni popolnoma uspel, so za- krivili to poleg brezprimerne politične in socialne reakcije, v največji meri Vaš pokret in vaši ljudje, ki smatrajo razbijanje naših organizacij za svoj naj- večji uspeh. In vse dotlej, dokler bo to tako, dokler vi ne prenehate s svojimi razbijajočimi metodami, vsi vaši pozivi in vsi nudi razgovori, za nas nič dru- gega ne pomenijo, kakor skrivanje vaše- ga, za interese delavskega razreda škod- ljivega udejstvovanja.

A kar se tiče trenutnega podpiranja brezposelnih GRSJ napram svojemu članstvu to dolžnost vrši. Za ostale sta Centralno tajništvo delavskih zbornic

in Beogradska delavska zbornica kot predstavnici vsega delavstva, že pred- vzela korake, da izvrši država svojo dolžnost napram brezposelnim. Oni so že 29. pr. m. s pismeno in osebno in- tervencijo zahtevali od ministra za so- cialno politiko, da stavi vso dosedaj za Borze dela zbrano svoto v znesku 3 milijonov dinarjev, na razpoložnje po- sebnemu odboru, ki naj jo razdeli pra- vično med brezposelne v celi državi.

Kar se tiče organiziranja državnih in občinskih zasilnih del v svrhu olaj- šanja brezposelnosti, se je o tem odveč razgovarjati, ker rešitev teh vprašanj ni odvisna od naših razgovorov in zbo- rovanj, ampak samo od moči, s kjo razpolaga proletariatski v parlamentu in v občinah.

Zato dragi sodrug, delajte, ako vam leži interes delavskega razreda v res- nici na srcu, delajte za jačanje in kon- solidacijo delavskega pokreta. In če nas že priznavate in verujete, da mo- remo storiti tudi mi nekaj za stvar pro- letariatskega, pogledite, mesto da nas pozivlja- te na razgovore in s tem zmedo med pro- letariatsko se večate, pogledite rajši resni- ci v oči. Priznajte, da ste vi celino delav- skega pokreta razcepili, priznajte, da ste ustanovili poleg obstoječega Glav- nega Radniškega Saveza Centralni Sin- dikalni odbor, priznajte, da ste vi s cepljenjem pokreta GRSJ vstvarjali nov pokret. Pa kadar boste to lojalno pri- znali, nehaite v interesu proletariatske vzdrževanosti samostalnega pokreta in vrnite se k matici proletariatske Jugosla- vije k Glavnemu Radniškemu Savezu. Napolnite njegove organizacije, pa bo- mo tedaj ujedinjeni, pobrateni in vode- ni z jedno idejo, z idejo socializma in ne bomo samo v stanu ublažiti posledic brezposelnosti in provesti zaščite delav- ske zakonodaje, temveč bomo koncem koncev potom razredne borbe proletari- ata dosegli, da ne bo izkoriščal človek človeka in uvedli socialistični družabni red.

S sodružnim pozdravom:

Za Glavni Radniški Savez Jugoslavije:
Luka Pavčević.

Ne norčujte se!

Brezposelnost, nepopisna beda vla- da danes v delavskih vrstah. Tisoči brezposelnih, tisoči otrok in žena so danes brez kruha, lačni in zapisani go- tovnemu poginu. Kljub temu pa ima cen- tralna vlada v Beogradu to drzno čelo, da predpiše za podpiranje brezposelnih nov pravilnik in določi:

Brezposelni dobi 10 dinarjev, otrok, žena za 5 dinarjev dnevne podpor. — Pozabilo pa je ministrstvo za socialno politiko v tem pravilniku tudi povedati, kako se s tako vsoto živi. Naj plača brezposelni s to vsoto stanovanje, naj kupi kruha, naj kupi obutve? Naj poiz- kusi ministrstvo tak eksperiment, če bo otrok sit, ko bo dnevno pojedel sa- mo po 20 kron kruha.

Zalostno je tako postopanje. Delav- ski razred ne sme požreti takega posto- panja. Naj delavstvo spozna in uvidi, da postopa buržoazija na tak nesramen način zato, ker je delavski razred raz- cepljen, razbit in needin! Edinost de- lavskega razreda je edin odgovor na tak pravilnik in edinost delavskega razreda bi kaj hitro izpremenila tak pravilnik!

Pomagajte brezposelnim!

Od odbora za pomoč brezposelnim, smo prejeli naslednji poziv:

V Ljubljani in okolici je približno 2000 brezposelnih. To število pa še vsak dan narašča.

Ne po naši krivdi, temveč položaj je tak, da smo zgubili službe in sedaj smo izročeni na milost in nemilost mrazu in gladu.

Da se izognemo najhujšemu po- manjkanju, smo si izvolili »Odbor za

pomoč brezposelnim«, ki bo deloval nato, da se s primernimi odredbami oblasti omili naše neznosno stanje. Dr- žava in občina naj investirata denar za javne zgradbe, da bodo dobili na ta na- čin brezposelni delo in zaslužek. Do te- daj pa, dokler se to ne bo zgodilo, naj nam pa država, kakor občina in druge javne institucije pomagajo preko teh trdih časov.

Poleg teh faktorjev, pa apeliramo na vse pridobitne sloje: trgovce, obrtni- ke, gostilničarje in kavarnarje, tovar- narje, banke in druge ustanove, da se odzovejo našemu klicu in nam prisko- čijo na pomoč.

Odbor za pomoč brezposelnim

bo prihodnje dni razposlal na vse ome- njene tvrdke poštne položnice, katere naj oni, ki nam hočejo pomagati, blago- volijo izpolniti in oddati na pošti. Pri tej priliki opozarjamo, naj direktno prina- šalcem njih ne izroča denarja, ker bi bila na tak način kontrola onemogočena.

Odbor za pomoč brezposelnim bo vodil to javno zbiranje vsak teden, to- liko časa, da prebijejo brezposelni vsaj najhujšo krizo. Imena onih darovalcev, ki bodo največ darovali, bomo objavili v časopisju.

Kakor bo mogoče komu to tedensko zbiranje neljubo, tako prosimo vse slav- no občinstvo, naj bo zagotovljeno, da bi tudi brezposelni mnogo rajši pošteno delali in zaslužili svoj kruh, kakor pa živeli od javne milosti.

Naš položaj je pa tak, da zaenkrat ne vidimo drugega izhoda, zato še en- krat prosimo:

Pomagajte brezposelnim!

Odbor za pomoč brezposelnim
v Ljubljani.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

G. R. S. J. k ujedinenju rudarjev.

Resolucijo Zveze rudarskih delavcev (nezavisni) kakršno smo objavili v zad- nji številki Delavca je ta Zveza poslala tudi naši centrali Glavnemu Radniške- mu Savezu Jugoslavije v Beogradu. Na- ša centrala je na to pismo takole odgo- vorila:

Upravi Zveze Rudarskih Delavcev

Trbovljah.

Dragi sodrug!

Na vašo nam poslano resolucijo o ujedinenju vseh rudarskih organizacij rudarskih delavcev vam odgovarjamo sledeče:

Vi ste se odcepili od vaše strokov- ne organizacije »Unije Slovenskih ru- darjev v Zagorju« in ako ponovno uje- dinjenje v resnici želite, vrnite se od koder ste odšli, to je v vašo stare ru- darsko organizacijo — Unijo.

To vam je i naš odgovor i naš na- svet i naš pozdrav.

Za: Glavni Radniški Savez Jugoslavije:
Tajnik: Luka Pavčević l. r.

Delavska zakonodaja v naši državi.

Kdo sme imeti vajence.

Vajence smejo imeti samo obrtniki, ki imajo potrebno strokovno znanje ter so tudi sicer sposobni, učiti vajence.

V tovarniških podjetjih se smejo sprejemati vajenci samo pod pogojem, da vodijo delavnice po obrtnem redu usposobljeni pomožni delavci.

Doba učnega razmerja.

Učni čas pri obrtnih, ki se ne vrše na tvorniški način, praviloma ne sme trajati manj nego dve leti in ne več ne- go štiri leta; pri tvorniških pa ne manj nego dve leti in ne več nego tri leta.

Praviloma se konča učno razmerje pretekom dogovorjene učne dobe.

Učno razmerje pa sme razvezati, pre- den poteče dogovorjeni učni čas, in si- cer:

a) Učni gospodar:

- 1.) Če je vajenec nesposoben;
- 2.) Če krade, izda obratno skrivnost,

zapusti delo, žali gospodarja ali njegove svoje;

- 3.) Če dobi gnusno ali nalezljivo bo- ležen, ali če je nad tri mesece bolan;
- 4.) Če je nad mesec dni v zaporu.

b) vajenec odnosno njegov zakoniti za- stopnik:

- 1.) Če trpi zdravje vajenčev;
- 2.) Če zanemarja gospodar svoje dol- žnosti, zapeljuje vajenca v nepravna ali prepovedana dejanja;

3.) Če je gospodar nad mesec dni v zaporu ali tudi krajši čas in ni preskrb- ljeno za hrano in stanovanje vajencu;

4.) Če se gospodar preseli v drugo občino;

5.) Če je gospodarju kazenskim po- tomčasno ustavljeno obratovanje.

Učno razmerje se sme razvezati tudi z odpovedjo: to pravico pa ima samo vajenec, odnosno njegov zakoniti zastop- nik, in sicer samo v slučaju, če izpre- meni svoj poklic ali prestopi v drug bistveno različen obrt, če ga nujno po- trebujejo stariši, če pri sodišču dokaže,

da je gospodar trajno trdo in neopravi- čno ravnal z njim.

Vzrok odpovedi se mora v teh pri- merih vpisati v delavsko knjižico.

Kadar se razveže učno razmerje, mo- ra dati učni gospodar svojemu vajencu izpričevalo o času učenja in o porabno- sti. To izpričevalo se mora dati vselej, ne samo takrat, kadar se redno konča učna doba.

Če je učni gospodar član obrtne za- druge, dobi vajenec po prestani presku- sni učno pismo. Mesto učnega pisma se izda pri rokodelcih pomočniško pismo, če je vajenec z uspehom prestopil pomo- niško preskušnjo.

Delavska knjižica.

Pomožno osebo mora imeti za izka- zilo delavsko knjižico, dokler se ne uve- de delavska legitimacija. Delavske knji- žice izdajajo občine bivališča delavčeve- ga proti povračilu nabavnih stroškov brez takse.

Za mladozne delavce pod 16. letom se sme izdati delavska knjižica samo s privoljenjem očeta, odnosno varuha; če so zakoniti zastopniki odsotni zadošča

privoljenje občine delavčevega bivali- šča. To privoljenje se mora vpisati v de- lavsko knjižico. Ob nastopu službe ali učnega razmerja prevzame delavsko knjižico obrtni podjetnik.

Po končanem službenem ali učnem razmerju mora gospodar knjižico pravil- no izpolniti, podpisati in preskrbeti po- trditelno zadrugo, odnosno občino ali poli- cije ter jo lastniku vrniti, sicer se sme nabaviti nova ob stroških delodajalca. Delodajalec, ki ne izroči pravočasno de- lavskih knjižic lastniku, ali ki ne vpiše- jo zakonito odrejenih podatkov v vstopu in izstopu iz službe, odnosno iz učnega razmerja, ali ki vpišejo nedovoljene pri- pombe, jamčijo pomožnemu delavcu za škodo, ki jo vsled tega trpi. Odškodnina se more uveljavljati s tožbo pri pristoj- nem sodišču, in sicer v roku štirih ted- nov od dne končanega službenega raz- merja.

Vsako ponarejanje ali potvarjanje de- lavske knjižice kakor tudi rabljenje tuje delavske knjižice se kaznuje po določ- bah kazenskega zakonika.

(Dalje prih.)

čovnik pri Celju: Julijus Janežič, (kam-nolomec); podružnica Litija: 4 delegati: Ivan Petje, Karol Sajovic, Viktor Kokalj in Jože Knez, (stavb. delavci); podružnica Liboje: 2 delegata: Leopold Cilenšek, Franjo Dosedla, (keramična stroka); podružnica Golovlje: 1 delegat: Josip Skraber, (keramična stroka); podružnica Store: 1 delegat: Ivan Vaš, (šamotna stroka). Kot gost se je udeležil tajnik »Saveza gradjevnikov radnika Jugoslavije« s. Ivan Tomanič iz Zagreba. Strokovno komisijo za Slovenijo je zastopal s. Filip Uratnik iz Ljubljane. Iz tajniškega poročila je bilo razvidno sledeče gibanje članstva in sicer: januar (91), februar (99), marec (127), april (158), maj (119), junij (275), julij (333), avgust (404), september (599), oktober (699), november (666) december (555), povprečno število redno plačujočih članov je bilo mesečno 592. Na novo je pristopilo v letu 608 članov tako, da šteje sedaj organizacija »Unije« 611 članov v zimskih mesecih. Celokupno gibanje članstva je znašalo v letu 1923 4108 članov. Unija stavbinskih delavcev je šlela v začetku letu 1923 3 podružnice, danes, ob času ko se vrši kongres šteje »Unija« 8 podružnic in je ustanavljanje novih nadaljnjih podružnic v najlepšem teku. Tajništvo je nadalje izvršilo 6 mezdnih gibanj in sicer 3 s popolnim uspehom in ostalo z delnim uspehom. Izporov smo imeli 4 posamezne sodruge. Shodov je bilo 60, predavanj 7, občinski zborov 11, intervencij 34, posredovanje dela smo izvršili nad 160 slučajev, polovičnih voženj se izstavilo 14, dopisov in odpisov je imela centrala nad 350. Poleg vsega tega je centrala ustanovila v preteklem letu svojo lastno »Splošno gradbeno produktivno zadrugo« o čemur bo danes kongres sklepal. Centrala je v preteklem letu imela hude boje zlasti pri sklepanju kolektivne pogodbe pri Zvezi industrijcev v to svrhu so se dvakrat letaki izdali. Tajniško poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje.

Za tajniškim poročilu je sledilo poročilo blagajnika, katero je objavljeno v »Delavcu« št. 8, z dne 21. februarja 1924. V imenu kontrole je s. Gojković predlagal absolutorij. Poročila kakor absolutorij so bila soglasno sprejeta. Po izmenjavi malih debat je poročal sodrug Leskošek o ujedinjenju stavbinskih organizacij v Jugoslaviji ter akciji in taktiki v mezdnem boju. Po izčrpanem referatu je predložil kongresu resolucijo, ki je bila objavljena v »Delavcu« št. 7, o akciji in taktiki. Zoper resolucijo so govorili ss. Janežič, Kramber in Tomanič. Vsi govorniki so soglašali z resolucijo vendar so bili proti temu, da bi se ne vršile več stavke kakor je v resoluciji zamišljeno. Sodruga Uratnik je nato stavil predlog, da se točka o stavkah opusti tako, da ima organizacija prosto napovedati stavke, tam kjer so stavke potrebne. Referent je resolucijo v smislu predloga spremenil na kar je bila soglasno sprejeta. Resolucija o ujedinjenju je bila sprejeta v celoti, kakor je objavljena v »Delavcu« št. 7 s dostavkom, da se centralni odbor »Unije« pooblašča, da stopi v stik z »Savezom gradjevnikov radnika Jugoslavije«. Za ujedinjenje so govorili ss. Petje, Litija zastopnik »Saveza gradjevnikov radnika Jugoslavije« iz Zagreba s. Tomič in razni drugi delegati. Iz debate je bilo posneti kako se je gospodarilo pri osrednjem društvu stavbinskih delavcev v Ljubljani itd. K obeh resolucijama je kongres obenem sklenil, da smatra »Splošno gradbeno produktivno zadrugo organizacija stavb. delavcev za svojo zadrugo. K točki 6 dnevnega reda se je sklepalo o pristopu k svetovni poklicni internacionali. Sodruga Leskošek je povdarjal važnost internacionalne združitve z ozirom na internacionalno reakcijo, ki je na pohodu ter je prečital vso dosedanje korespondenco o pristopu k internacionali v Hamburg. Ker ni bilo nobenega ugovora zoper pristop k internacionali je dal s. predsednik predlog referenta na glasovanje, ki je bil z večino sprejet. Takoj po odglasovanju se je priglasil gost s. Weissbacher iz Litije k besedi in javil oz. protestiral pred kongresom, da so delegati njegove podružnice h kateri pripada on kot član se glasovanja vzdražali o pristopu k poklicni internacionali. Nato se je oglašil delegat litijske podružnice s. Viktor Kokalj in izjavil, da dele-

gati podružnice Litija niso primorani glasovati niti »za« niti »proti« oni se lahko glasovanja vzdržijo. Medklic Weissbacher: škandal, da se delavci sramujejo internacionalnega združenja. Delegat Petje iz Litije, je nato napako popravil s tem, da je izjavil, da si delegacija iz Litije ni bila čisto na jasnem, ker je imela pred očmi Amsterdam in Moskvo vsled katerih obstoja spor v delavskem gibanju in se zato niso delegati glasovanja odzvali. Vsekakor je nastal radi zaščevanja glasovanja o pristopu k internacionali mali in neljubi incident. Poleg prej že omenjenih resolucij je kongres sprejel še resolucijo o socialni zakonodaji, ki se glasi:

II. redna skupščina »Unije stavb. delavcev v Celju« ugotavlja:

1.) Da k zakonu o zaščiti delavcev še do danes ni izšla izvršilna naredba, in da se vsled tega ta zakon deloma ne izvršuje.

Zlasti se ne izvršuje za delavstvo važne določbe o delavskih zaupnikih. Tudi delavska zbornica se ne more prav razviti in vršiti v zakonu določenega delokroga, ker se jih za nje zakonu določena denarna sredstva še vedno ne predkazujejo.

Določbe o delavskih borzali se izvršujejo tako, da se ukinjajo borze dela v času brezposelnosti.

2.) Da je potreben zakon o zavarovanju delavcev spremembe v tem smislu, da dobijo zavarovalni zavodi pravo avtonomijo in da zadobi nanj delavstvo večji vpliv.

Da je posvečati vso pažnjo temu, da se izvede v zakonito določenem roku starostno zavarovanje in da je zlasti za to zavarovanje potrebno, da ga delavstvo samo opravi.

3.) Da je potrebno posvečati za bodoče čim največjo pažnjo stanovanjski socialni zakonodaji.

Z ozirom na to zahteva:

1.) Da se povojni socialni politični zakoni dejansko izvedejo.

2.) Da se uvede poseben davek za gradnjo stanovanj. Glavni vir dohodkov za ta davek naj tvorijo razlike med predvojnimi in sedanjimi najemninami. Za vse one, ki brez gospodarskih razlogov ne dobivajo polnih predvojnih realnih plač, imajo plačati to različko v višini razlike med predvojnimi in povojnimi realnimi plačami njih delodajalci.

3.) Da se predkazujejo tako dobljeni fondi za gradnjo stanovanj občinam, ki naj stavijo hiše potom gradbenih produktivnih zadrug, ki naj imajo pri teh stavbah prednost.

4.) Denar socialnih zavodov, v kolikor se ima nalagati po svoji naravi dolgotrajno, naj se uporablja za stavbene kredite.

Točka 8. dnevnega reda: spremenba pravil in pravilnika. Pravila dosedanje organizacije »Unije stavbinskih delavcev« se spreminjajo v »Splošno delavsko Unijo« gradbenih strok, ter so se stroke že v § 2. glavnih pravil navedle stroke, katere pripadajo k USD soglasno sprejeto. Pri spremembi pravilnika je nastala debata v katero so posegli razni sodrugi zlasti pri točki vplačevanje prispevkov progresivno (po vzoru organizacije Saveza metalških radnika Jugoslavije). H koncu je kongres tudi pravilnik v celoti sprejel z določbo, da sme centralni odbor članicam, ki ne zaslužijo do Din 3 dnevno prispevek znižati za tisti znesek, ki ga na uro v tednu zaslužijo. Soglasno sprejeto. Volitve centralnega odbora in nadzorstva. Izvoljeni so: Valentin Lebič, Franc Resnik, Alojzij Leskošek, Ivan Vrečar, Ivan Vaš, ožji odbor. Simon Kramberger, Maribor, Karol Sajovic, Zagorje (Litija) Jos. Skraber, Golovlje, Julijus Janežič, Pečovnik in Franc Dosedla Liboje. Širši odbor. V nadzorstvo so izvoljeni: Franc Sterbal, Maribor, Jernej Koštomaj, Celje, Ivan Gojković, Celje (sedaj Litija). K točki razno je s. Sterbal iz Maribora posredoval radi lončarjev in prošil za storniranje prispevkov za nekatere sodruge. Predlogu je kongres ugodil. Nato je sodrug Lebič zaključil kongres.

Čitajte in razširjajte najboljši strokovni list „Delavec“.

Kemična stroka.

Brezposelnost v kemični stroki. Tajništvo osrednjega društva kemičnih delavcev pozivlja vse podrejene podružnice ozir. njih odbore, da takoj natančno poročajo o stanju zaposlenega delavstva. In sicer: število delavstva, ki dela normalno 8 ur dnevno ob določeni dnevni mezdi. Dalje koliko delavcev dela na akord in čez urno delo v dotični tovarni. K tej situaciji, katera danes dnevno vidno narašča vsled nepremišljenosti našega delavstva, se pozivlja naše članstvo, da razsoja pomen brezposelnosti delavstva. Brezposelno delavstvo potrebuje pomoči, ker ne dobi dela, da bi od njega živelo.

Organizirano delavstvo bo moralo preskrbeti, da bodo brezposelni zaščiteni, ker bi se sicer to lahko maščevalo. Kapitalisti bodo gotovo hoteli izrabljati brezposelne za zniževanje plač in pravice. Zato poročajte zanesljivo koliko je v vašem kraju brezposelnih, da bodo strokovne organizacije v pravem času nastopile za njihovo pomoč.

Tajništvo O D kemičnih delavcev.

Prevalje. Pod tem naslovom je prišla ena zadnjih števil list »Pravica« članek, ki je deloma sledeč:

Da je vedenje delavstva lukajšnje papirnice povsem nerazumljivo, to pa baje zato, ker se vedno to delavstvo izpolnjuje verske dolžnosti, drugič da verjame to delavstvo še vedno nekaterim sodrugom, ki propagirajo, da je edini rešitelj delovnega ljudstva mednarodni socializem, na katerem temelji tudi njihova organizacija. Nato pozivlja, da naj naše delavstvo ne pozabi, da tudi klerikalizem štiti revno ljudstvo. In obenem pozivlja članke, da naj njih strok. zveza poskrbi ozir. pomaga, da se bo tudi v tej papirnici upostavila njih organizacija. Tako torej članke. Povedati ti moramo mi pap. del., da med nami ni prostora za vašo antidelavsko organizacijo, katere temelj poznamo bolje nego ti sam. Da se ti zdi naše vedenje povsem nerazumljivo, vemo dobro, da pa še izpolnjujemo verske dolžnosti, te pa prav nič ne briga, ali misliš če smo člani soc. strok. org., da potem ne sme iti nobeden več v cerkev. Motiš se, naša strok.-org. tega ne prepoveduje, temveč je prosto vsakemu izpolnjevati njegove verske dolžnosti. Samo zavedati se moraš, da si delavec, da si dolžan držati zvestobo napram sodelavcem v sreči in nesreči, in da si upravičen zahtevati za pošteno delo tudi pošteno plačilo na tem svetu, ne pa tako kakor propagira vaš Glasnik srea Jezusovega, list krščanskega socializma, za katero org. tudi ti članke agitiraš. Omenjeni list priporoča, da se mora delovno ljudstvo zavedati in zadovoljiti s plačilom na onem svetu, kjer bo prejel plačilo v demantih in briljantih rajске valute. Takih in enakih fraz smo mi zavedni delavci že zdavnaj do grla siti. Zato ti povemo enkrat za vselej, da za tako ščitenje na maramo, zato ostanemo še v naprej člani naše razredne strok. organizacije, to pa za to, ker imamo od klerikalizma že preveč slabih izkušnj. Že samo spomin na leto 1920. na Zaloški cesti nam zadostuje, in poleg tega imamo še cel kup drugih dokazov, ki so nam živo zapisani v spomin in sicer o ljubezni do bližnjega, o katerem klerikalizem vedno mavla. — Zato si blagovolji zapomniti, da nas papirniške delavce pustiti nadalje v miru, ker drugače bomo prisiljeni spregovoriti obširneje in sicer tako, da boš tudi ti dopisnik odprl oči, ter spoznal naše vedenje, katero ti je po tvoji izjavi še nerazumljivo. Delavci mi pa vzemimo v premislek tole: Ali bomo pustili v tem majhnem podjetju, kjer je komaj preko 20 delavcev postaviti poleg naše strokovne organizacije, ki že obstoji preko 4 leta, še klerikalno antidelavsko strok. organizacijo, da bi se nam potem rogal cel svet. Saj njih namen ni nič drugega, kakor razbiti še to itak majhno moč, da bomo zopet izpostavljeni podjetniku na milost in nemilost, kakor je bilo že pred štirimi leti. Gre za naš vsakdanji kruh, zato odločimo se ali — ali? — Zavedni delavci.

Tekstilna stroka.

Ustanovni občni zbor tekstilne stroke. Tajništvo osrednjega društva kemičnih delavcev in za bodoči industrijski radniški savez Jugoslavije sklicuje na podlagi sklepa osrednjega vodstva po nalogu krajevnih skupin tekstilnih delavcev v Sloveniji na dne 6. aprila t. l. v Ljubljani ustanovni občni zbor podzveze tekstilnih delavcev za Slovenijo in pozneje za celo državo. V kateri bo imel vsak član in članica brez razlike kakega verskega, narodnega in političnega prepričanja, svoje pravice v vsakem času, seveda na podlagi društvenih pravil in zdravega razrednega boja. — Prostor in uro za zborovanje priobčimo v prihodnji števil »Delavca«.

Vsem skupinam tekstilnih delavcev v Sloveniji se naznanja, da se na podlagi sklepa za ustanovitev enotne strokovne organizacije tekstilnih delavcev v Sloveniji, obračajo v vsakem oziru z vprašanji in predlogi na zgoraj imenovano tajništvo. V slučaju netočnega odgovora pa »tajništvo Strokovne komisije« v Ljubljani.

Oblačilna stroka.

V. redni občni zbor podružnice oblačilnih delavcev v Ljubljani se je vršil v nedeljo 24. februarja. Udeležba je bila sijajna, tako da je bila prostor na dvorana restavracije pri Zlatologu popolnoma zasedena. — Poročila predsednika, tajnika in blagajnika so vzeli člani z zadovoljstvom na znanje. Zlasti blag. poročilo je kazalo, da je podružnica kljub krizi precej dobro finančno podprta. Nasledel je bil izvoljen sledeči odbor: Ludvik Wohine, predsednik, F. Zrimšek, nam., Ant. Lukanič, tajnik, J. Bukovnik, nam., Ant. Prezeli, blagajnik, And. Smraje, namestnik. Odborniki: Žagar, Popek, Stibelj, Piskav, namestniki: Gorjanc, Cerar, Fekove, Gorenc, kontrola: F. Fajfar, Gr. Kuhelj, A. Pančur. — Dalje se je pri točki naš položaj razvila živahna debata, v kateri je bilo konstatirano, da je v oblačilni stroki precejšnja brezposelnost. Popolnoma brezposelnih je 24 članov, več jih pa je, ki so le delno zaposleni. Nadalje je debata pokazala, kakšno škodo trpe delavci vsled malomarnosti nekaterih, ki še sedaj niso organizirani in sklenilo se je pozvati vse še neorganizirane, naj vstopijo v organizacijo. Po tej živahni debati je zaključil predsednik dobro uspehi občni zbor.

Objave.

KOVINARJI!

Vsi pomožni blagajniki, kakor tudi posamezni člani podružnice Saveza Metalških Radnika Ljubljana se pozivajo, da prinese članske knjige radi kontrole do 16. t. m. glavnemu blagajniku. — Odbor.

Popravek.

Zadnjič smo priobčili tabelo poslovanja zdravnikov ljubljanske poslovalnice OUZD. Čitatelje prosimo, naj popravijo to tabelo takole:

Dr. Franc Minaš ordinira vsak delavnik od 16. do 17. ure (ne več od 17. do 18. ure).

Izkaznice za zdravnika se izdajajo vsak dan od 8. do 17. ure.

Zahvala. Podpisana se najiskreneje zahvaljujem kovinarjem iz topilnice v Litiji ter g. Bučarju in Cebelka iz predilnice, ki so mi darovali gmotno podporo ob smrti mojega moža v znesku Din 221.50. Vdova Marija Logar.

Vsedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebšline: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženske naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Razgled po svetu.

Ljubljana, 3. marca 1924.

Politični odnosi med Ameriko in Evropo se prošli teden niso prav nič izpremenili. Med Zedinjenimi državami in Anglijo obstoja takozvana »prisrčna antanta«, s Francijo se meni Amerika le o njenih dolgovih, Italija ne prihaja v poštev, glede Nemčije pa Amerika semintja zaigra vlogo človekoljubne zaščitnice, kar pa je seveda samo iluzornega pomena. Težišče razmerja med Ameriko in Evropo leži sočasno v vprašanju Rusije. Znano je, da so ameriški kapitalisti že pred svetovno vojno smoteno prodirali na rusko gospodarsko polje, pri čemer jim je bil cilj predvsem Kavkaz s svojimi petrolejskimi vrelci in Ural s svojimi rudninskimi zakladi. Po svetovni vojni se je razvilo srdito tekmovanje veseli za omenjena ozemlja, ki pa se je razblinilo v nič radi ustvaritve samostojnih republik.

Seveda imajo ameriški finančniki še vedno mnogo opraviti. Saj skoro ni tedna, da bi ne dopotovala v Ameriko delegacija te ali one inozemske, predvsem evropske države, moledovat za posojilo. Američani znajo položaj izkoristiti in marsikdo je v tem oziru že »gori plačal«.

Med temi sirotami je tudi naša Jugoslavija. Zedinjene države ameriške so nam »dale« 100 milijonov takozvanega Bleerovega posojila, od katerega pa je naša država prejela šele 15 milijonov dolarjev, dasi se stvar vleče že mesece in mesece. Da se stvar uredi, je poslala naša vlada v Ameriko posebno komisijo, ki ji načeljuje šef naše delegacije pri zvezi narodov dr. Gmorič.

Sredi prošlega leta je smoteno opazili v zunanji politiki Rusije temeljit preokret. Krasin je zapustil London, nasprotno pa se mudi Čičerin že dalje časa na Daljnem iztoku. Zadnje čase Rusija odkrito priznava, da kani vso svojo občno in gospodarsko politiko usmeriti na Azijo, kjer leži večina površine te ogromne države. S sosednjimi državami v Aziji je sklopila Rusija politične stike in ne da se tajiti, da stoji tačas vsa Anglija pod političnim vplivom Rusije, pri čemur ima ta seveda močne konkurente v Angliji in Japoniji, ki se bolj in bolj ozdravljata. Drugačnja pa je stvar z gospodarstvom. Tu se pridružuje prvima dvema konkurentima še Francija, ki ima na skrajnem koncu Izhodne Indije obsežne kolone. A Rusija se že pripravlja, da si opomore tudi na tem polju. Baš se vrše pogajanja med Rusijo in nekaterimi azijskimi državami, predvsem Afganistanom, preko katerega si upa Rusija osvojiti azijski trg. Pri tem se Rusija opira na zaposlenost Anglije v Evropi sami in na nerazpoloženje prebivalstva v Indiji napram Angležem.

Evropske države je popadla manija po volitvah. Pred pragom stoje volitve v Franciji in Italiji. V Italiji so se pričele tragično. Nestrpnost nacionalisti so zavratno umorili kandidata socialistične stranke, črkostavca Picciminija. Taki slučaj se bodo očitno ponavljali, ker si hočejo fašisti zlepa ali zgrda osvojiti absolutno oblast v državi. Kakšna je

njihova politična taktika, kažejo nešteti požgani in razdejani Delavski domovi. —

Francija forsira parlament, ki bi se nadalje vodil najostrejšo politiko izčrpanja Nemčije. Na francoskem političnem polju se zopet pojavlja bivši predsednik Clemenceau, imenovan »tigger«, kar znači neizprosni nastop Francije napram Nemčiji.

Za staro kulturo se moramo v prvi vrsti zahvaljevati Indijcem in Egipčanom, katerih bivališče slučajno leži ob rekah Gangu in Nilu — viru kulture. Anglija si je znala s pomočjo Francozov pridobiti Suez (preliv je zamisel francoskega inženirja Lessepsa), pa je potem interno sfero Francozov potisnila daleč tja v Mezopotamijo. Na Evropo pa v veliko večji meri vpliva grška kultura, ki so bili svoje dni junaki, a sedaj zajci pod vplivom Italije. Med svetovno vojno so igrali hudo žalostno ulogo, po vojni pa hudo nerodno.

Izbrali so si vladarja hohenzollernskega rodu, ki je pač deloval v zmislu germanskih imperijalističnih pretenzij, proti čemur se je boril bivši ministrski predsednik Venizelos z vsemi silami, deloma uspešno deloma neuspešno. Bil je pregnan, a se je vrnil. Takoj po njegovem povratku je večina odločujočih činiteljev pod pritiskom javnosti pristopila na njegovo stran.

Na Grškem gre sedaj predvsem za obliko vladavine: republika ali monarhija? To je sedaj vprašanje. Republikanci zahtevajo, naj se skupščina takoj razpusti in naj se razpišejo nove volitve. Večina prebivalstva se izreka za republikansko vladavino in zahteva ljudsko glasovanje glede oblike državnega režima.

Ko že govorimo o državnih krizah, moramo omeniti še krizo v Belgiji. Že dalje časa opazujemo poostreno razmerje med Francijo in Belgijo glede reparacij. Spor med obema državama je dokaj oster. Središče vse borbe tvori delovanje socialistov, ki žele preko vlade urediti to toli važno vprašanje, ki se tiče vse Evrope. Pri tem posreduje kralj, ki ima vsak dan razgovor z vodilnimi politiki. Predvsem imata vsak dan konferenco kralj in ministrski predsednik Theunis, znana politična osbnost, ki pa se v svojih nazorih nič kaj ne strinjata.

Beograd govori sedaj samo o kuluku in »zaupnih« fondih. Vodi vrag, zakaj imamo poleg rednih tudi zaupne fonde? Kaj državno gospodarstvo ni podvrženo istim postavam ko privatno,

V splošni politiki se vedno bolj pojavlja izraz »kombinacije«. Beseda sama po sebi je prav nedolžna, in pa nedolžno, kako se z njo ravna. Kombinacija je n. pr., da so muslimanski begi dobili ogromne davščine od svojih »podložnikov«, ki jih vidovdanska ustava ne predvideva. Potem je nova kombinacija, da so muslimani vladi pokazali figo, končno pa je kombinacija radikalcev, kako naj si pridobi Nemce ali klerikalce, da ohrani svojo pozicijo na vladi. Vsekakor pa so kombinacije imenitna krinka za zakrivanje poslov, ki s vrše v »državnem in za državni interes«. — — —

Pouk in razvedrilo.

Brezžična prsna igla. Angleški inženir Sanders je izkonstruiral brezžični aparat, obstoječ iz prsne igle, katerega je pred kratkem pokazal novinarjem. Ta igla je tako urejena, da lahko sprejema brezžične pogovore ali brezžično poslano godbene komade in jih lahko sliši nosilec aparata. Prsna igla stopi v brezžično zvezo v poslopju, ki ima na strehi svoj sprejemajoči prostor. Kakor hitro se taka zveza vpostavi, lahko vlovi nosilec igle brezžične pogovore v krogu 90 do 100 milj. lahko posluša pa tudi tako daljne koncerte. Pri poskusnjah, ki jih je priredil iznajditelj, so se čuli brodovni signali v kanalu La Manche in tudi neki londonski koncert je čul nosilec take prsne igle. Teža brezžičnega aparata znaša tri unce. Inženir Sanders izdeluje nov aparat enake vrste za vsprejemanje pogovorov na še večjo daljavo.

Zabiti monarhizem. Pred meseci so interpelirali socialistični poslanci v pruskem deželnem zboru, ali ji je znano, da po cerkvah pastori molijo za Hohenzollernce molitev nastopne vsebine: »Bog naj razlije veliko milost nad njegovim hlapcem, cesarjem Viljemom, nad prestolonaslednikom in njegovo ženo in nad vso kraljevsko rodbino, zlasti pa nad mladim princem Viljemom, ki naj raste kot ponos Nemčije v modrosti, starosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh. Božja milost naj zopet počiva nad knezi in svobodnimi mešči Nemčije.« Zastopnik vlade je odgovoril, da je vlada res izvedela za take molitve in storila primerne korake, da prenehajo. Tudi konzistorij izjavlja, da so take molitve nedopustne.

Zakonska zvestoba v — zlati valuti.

Na Češkem nekje se je dogodila tale prav čedna zgodba. Kakor pač marsikje v sedanjih časih, se je tudi v dotičnem mestecu širila in razcvitala — zakonska nezvestoba. In to na ženski kakor tudi na moški strani. Zgodilo pa se je, da je žena nekega nezvestneža šla tožiti župniku svojo — sovražnico in naslednico v mozevi ljubezni. Dobri gospod, ves potrpt vsled rastočega pohujšanja v njegovi dolini, si sprva ni vedel in znal pomagati. Pri nedeljski pridigi pa se je ojunčil. In z žalostnim obrazom je med pridigo posvaril svoje ovčice in poslušalke, češ, da ena izmed njih svojemu možu krade čast in naj se čimprej otrese peklenskega greha. Za pokoro pa naj dotična grešnica lepo na tihem vrže en cekin v cerkveno pušico. Rečeno storjeno. — No, pride popoldne. In zopet so napolnile te dobre duše božji hram. Ko pa je po opravljenih litanijah duhovni oče dal prinesiti in odprti cerkveno pušico, vsulo se mu je na mizo — 36 cekinov.

Zanesljivo dobro sredstvo proti zobobolu.

V švedskem zdravniškem glasilu priporoča nekdo proti zobobolu nastopno sredstvo in pravi: Pred nekaj leti sem trpel na hudem vnetju zobne korenike. Zvedel sem, da ponehajo bolečine, če se dene v nosno odprtino na oni strani, na kateri bole človeka zobje, kos bombaževine (vate) omočen v eter. To sem poizkusil in je v resnici zobobol takoj ponehal. —

V imenu Štok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franč Svetek.

Odgovorni urednik: Ježe Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Priporočamo vsem organizacijam v Ljubljani hotel in restavracija »Tivoli«.

Za veselice in druge prireditve posebno krasen vrt. — Dobre pijače in jedila. — Dobra postrežba.

BOLEČINE? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju vsega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in

negovanju ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter nad 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 33 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev s 10 odstotki doplačila razpošlje: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št 334, Hrvatsko.

25 letnica „ADLER“ pisalnega stroja

Te dni praznuje svetovno znani in priljubljeni pisalni stroj tvrdke »Adler« d. d., Frankfurt a. M., 25-letnico svojega obstoja. 17. svečana 1899 je prvič prišel pisalni stroj te tvrdke na trg. Od tega časa dalje se je razširil po celem svetu in je najpriljubljenejši in obče uporabljen pisalni stroj. Po vseh uradih in trgovinah se ga najraje uporablja in je tako postal internacionalna last vseh pisarniških krogov. Po preciznosti in eksaktnosti ga ne prekaša noben drug pisalni stroj.

Zastopnik

Iv. Jax in sin, Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

KINO TIVOLI

Človek z železno masko.

I. del od 6. do 9. marca
II. del od 10. do 12. „

Kino „Ljubljanski dvor“.

Grof Struensee

V Glavni vlogi Henny Porten

Od 6. do 9. marca.

KINO MATICA

Začasni kavalir.

Od 6. do 9. marca.

KAKOR ROŽA MED TRNJEM

se lahko smatra

MILO „GAZELA“

ki po svoji nedosegljivosti kakovosti prekaša vse druge proizvode.

Beli, čisti in varuje trpežnost perila!

usnjarski pomočniki

se takoj sprejmejo. Reflektanti naj se oglase pri tovarni usnja

A. PODVINEC & CIE.

RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadružnanka. — Telefonska številka 367.